



Kontakty z Mediami
i Informacja

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
KOMUNIKAT PRASOWY nr 193/18

Luksemburg, 12 grudnia 2018 r.

Opinia rzecznika generalnego w sprawie C-476/17
Pelham GmbH, Moses Pelham, Martin Haas / Ralf Hütter, Florian Schneider-
Esleben

Rzecznik generalny Maciej Szpunar zaproponował, aby Trybunał orzekł, że sampling stanowi naruszenie praw producenta fonogramu, jeżeli dokonuje się go bez jego zgody

Ralf Hütter i Florian Schneider-Esleben są członkami zespołu muzycznego Kraftwerk, który w 1977 r. opublikował fonogram zawierający utwór pt. *Metall auf Metall*. Pelham GmbH, spółka prawa niemieckiego, jest producentem fonogramu zawierającego utwór pt. *Nur mir*. Ralf Hütter i Florian Schneider-Esleben twierdzą, że spółka Pelham oraz M. Pelham i M. Haas skopiowali, za pomocą techniki samplowania¹, blisko dwie sekundy sekwencji rytmicznej utworu *Metall auf Metall* i włączyli je w postaci kolejnych powtórzeń do utworu *Nur mir*. Ralf Hütter i Florian Schneider-Esleben, uznawszy, że naruszone zostały prawa pokrewne przysługujące im jako producentom wspomnianego fonogramu, zażądali między innymi zaprzestania naruszenia, przyznania odszkodowania oraz przekazania fonogramów w celu ich zniszczenia.

W tych okolicznościach rozpoznający tę sprawę Bundesgerichtshof (federalny trybunał sprawiedliwości, Niemcy) wystąpił do Trybunału Sprawiedliwości z pytaniami prejudycjalnymi dotyczącymi wykładni prawa Unii w dziedzinie prawa autorskiego i praw pokrewnych², a także w dziedzinie praw podstawowych.

W przedłożonej dzisiaj opinii rzecznik generalny Maciej Szpunar zauważył, po pierwsze, że fonogram jest utrwaleniem dźwięków, które jest chronione nie z powodu połączenia tych dźwięków, lecz z racji owego utrwalenia. Jest on zatem chroniony jako niepodzielna całość. Dźwięk ani słowo nie mogą zostać zmonopolizowane przez autora poprzez fakt umieszczenia ich w utworze, jednak od momentu ich zarejestrowania stanowią one fonogram, który jest objęty ochroną prawa pokrewnego prawu autorskiemu. Zwielokrotnianie takiego nagrania wchodzi zatem w zakres wyłącznego prawa producenta tego fonogramu. Rzecznik generalny podkreślił w tym względzie, że taki producent może wykorzystywać fonogram w inny sposób niż poprzez sprzedaż jego egzemplarzy, na przykład wyrażając zgodę na sampling i czerpiąc z tego dochody. Fakt, że prawo tego producenta do jego fonogramów ma chronić jego inwestycje finansowe, nie stoi zatem na przeszkodzie temu, by prawo to obejmowało również zastosowania takie jak samplowanie. Ponadto zauważył on, że prawo do ochrony fonogramu jest prawem istniejącym i wykonywanym niezależnie od ochrony utworu zawartego ewentualnie w tym fonogramie. W konsekwencji zakres ochrony fonogramu nie jest w żaden sposób uzależniony od zakresu ochrony utworu, który może on ewentualnie zawierać. Z powyższych względów rzecznik generalny M. Szpunar stwierdził, że **pobranie fragmentu fonogramu bez zgody jego producenta w celu użycia go w innym fonogramie (samplowanie) stanowi naruszenie wyłącznego prawa tego producenta do zezwalania na zwielokrotnianie jego fonogramu lub do zabrania takiego zwielokrotniania.**

¹ Samplowanie jest techniką polegającą na pobieraniu, przy użyciu urządzeń elektronicznych, fragmentów fonogramu w celu wykorzystania ich jako elementu nowej kompozycji w innym fonogramie.

² Dyrektywa 2001/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 maja 2001 r. w sprawie harmonizacji niektórych aspektów praw autorskich i pokrewnych w społeczeństwie informacyjnym (Dz.U. 2001, L 167, s. 10) i dyrektywa 2006/115/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. w sprawie prawa najmu i użyczenia oraz niektórych praw pokrewnych prawu autorskiemu w zakresie własności intelektualnej (Dz.U. 2006, L 376, s. 28).

Po drugie, w odniesieniu do kwestii, czy **fonogram, który zawiera fragmenty pochodzące z innego fonogramu (samples)**, stanowi kopię tego innego fonogramu, rzecznik generalny podkreślił, że zgodnie z dyrektywą 2006/115 kopia obejmuje całość lub istotną część dźwięków chronionego fonogramu i ma zastąpić jego legalne kopie. Ponieważ samplowanie nie służy do wytworzenia fonogramu zastępującego fonogram oryginalny i nie obejmuje całości ani istotnej części dźwięków oryginalnego fonogramu, rzecznik generalny stwierdził, że fonogram utworzony z wykorzystaniem samplingu **nie stanowi kopii oryginalnego fonogramu**.

Po trzecie, rzecznik generalny stanął na stanowisku, że **dyrektywa 2001/29 stoi na przeszkodzie stosowaniu przepisu krajowego, takiego jak przepis omawiany w niniejszej sprawie, zgodnie z którym można stworzyć samoistny utwór poprzez swobodne wykorzystanie innego utworu bez zgody jego autora w zakresie wykraczającym poza zakres wyjątków i ograniczeń odnoszących się do praw wyłącznych ustanowionych w tej dyrektywie**. Nawet jeśli bowiem wyłączne prawa producentów fonogramów do zezwalania na zwielokrotnianie ich fonogramów lub do zakazania takiego zwielokrotniania są sformułowane w sposób bezwarunkowy, to dyrektywa ta przewiduje szereg odnoszących się do praw autorskich i praw pokrewnych wyjątków i ograniczeń, które państwa członkowskie są uprawnione ustanowić w swoim prawie wewnętrznym³. Niemniej jednak, takiego uprawnienia nie można rozumieć jako zezwolenie na wprowadzanie nieprzewidzianych wyjątków lub ograniczeń lub na poszerzanie zakresu istniejących wyjątków, pod pretekstem że nie naruszają one normalnego wykorzystania utworu lub innego przedmiotu objętego ochroną ani uzasadnionych interesów podmiotów praw wyłącznych.

Po czwarte, w odniesieniu do ustanowionego dyrektywą 2001/29 wyjątku dotyczącego cytowania, rzecznik generalny podkreślił, że cytat musi spełniać szereg przesłanek, aby mógł być zgodny z prawem, w szczególności musi on służyć do nawiązania określonego rodzaju dialogu z cytowanym dziełem, cytowany fragment powinien zostać włączony do cytującego go utworu bez przeinaczenia i wreszcie konieczne jest wskazanie źródła cytatu, łącznie z nazwiskiem autora. Zdaniem rzecznika generalnego zarówno samplowanie w ogóle, jak i konkretne wykorzystanie fonogramu rozpatrywane w niniejszej sprawie, nie spełniają tych przesłanek. W technice samplowania fragmenty pobierane z innych fonogramów są bowiem wtapiane do nowych utworów w celu stworzenia z nich ich integralnych i niemożliwych do rozpoznania części. Wobec powyższego stwierdził on, że **wyjątek dotyczący cytowania nie ma zastosowania w sytuacji, gdy fragment fonogramu został włączony do innego fonogramu bez widocznego zamiaru nawiązania interakcji z pierwszym fonogramem i w sposób niepozwalający na rozpoznanie go na tle pozostałej części drugiego fonogramu**.

Po piąte, jeżeli chodzi o margines swobody przysługujący państwom członkowskim przy transpozycji do ich prawa wewnętrznego przepisów dyrektywy 2001/29 odnoszących się do praw wyłącznych i wyjątków od tych praw, rzecznik generalny zauważył, że prawa te są sformułowane w sposób bezwarunkowy, a ich ochrona w prawie krajowym jest obowiązkowa. W związku z tym **owe prawa mogą zostać ograniczone tylko w ramach stosowania wyjątków i ograniczeń przewidzianych w sposób wyczerpujący w tej dyrektywie**. Państwa członkowskie zachowują natomiast swobodę w odniesieniu do wyboru środków, które uznają za właściwe w celu wypełnienia tego obowiązku.

Wreszcie, odnośnie do ewentualnego pierwszeństwa wolności sztuki przed prawem wyłącznym producentów fonogramów, rzecznik generalny stwierdził, że **wyłączne prawo producentów fonogramów do zezwalania na częściowe zwielokrotnianie ich fonogramów w przypadku ich wykorzystania do celów samplowania lub do zabrania takiego zwielokrotniania nie jest sprzeczne z tą wolnością sztuki, która została wyrażona w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej**. Bez wątpienia, prawo autorskie i prawa pokrewne ustanawiają monopol ich podmiotów wobec dóbr o charakterze intelektualnym i mogą ograniczać korzystanie z niektórych praw podstawowych, w tym z wolności wypowiedzi oraz wolności sztuki. Co więcej, własność intelektualna sama w sobie jest chroniona jako podstawowe prawo własności. Należy zatem dokonać wyważenia tych praw. W ocenie rzecznika generalnego konieczność uzyskania licencji na

³ Chodzi tu w szczególności o wyjątek dotyczący cytowania oraz wyjątek dotyczący karykatury, parodii lub pastiszu.

wykorzystanie, takie jak to rozpatrywanej sprawie, nie ogranicza wolności sztuki w stopniu wykraczającym poza normalne ograniczenia rynkowe.

UWAGA: Opinia rzecznika generalnego nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości. Zadanie rzeczników generalnych polega na przedkładaniu Trybunałowi, przy zachowaniu całkowitej niezależności, propozycji rozstrzygnięć prawnych w sprawach, które rozpatrują. Sędziowie Trybunału rozpoczynają właśnie obrady w tej sprawie. Wyrok zostanie wydany w terminie późniejszym.

UWAGA: Odesłanie prejudycjalne pozwala sądom państw członkowskich, w ramach rozpatrywanego przez nie sporu, zwrócić się do Trybunału z pytaniem o wykładnię prawa Unii lub o ocenę ważności aktu Unii. Trybunał nie rozpoznaje sporu krajowego. Do sądu krajowego należy rozstrzygnięcie sprawy zgodnie z orzeczeniem Trybunału. Orzeczenie to wiąże w ten sam sposób inne sądy krajowe, które spotkają się z podobnym problemem.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

[Pełny tekst](#) opinii jest publikowany na stronie internetowej CURIA w dniu przedłożenia.

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793

Nagranie wideo z przedstawienia opinii jest dostępne przez „[Europe by Satellite](#)” ☎ (+32) 2 2964106